

Овсюк Ніна Василівна

д.е.н., доцент,

професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Національний авіаційний університет, м. Київ

Роженко Марія Вадимівна

здобувач вищої освіти,

Національний авіаційний університет, м. Київ.

ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Анотація. Організації бухгалтерського обліку важлива для будь-яких суб'єктів господарювання, але для малих підприємств значимість дослідження даного питання зумовлена специфічними рисами щодо застосування методів та прийомів, раціоналізації обліку згідно з вимогами системи управління.

Ключові слова: бухгалтерський облік, мале підприємництво, організація обліку, система та умови оподаткування, управління, звітність.

Нині у соціально-економічному розвитку держави підприємства малого бізнесу посідають досить вагоме місце, адже необхідною передумовою становлення ринкової економіки слугує саме покращення підприємницької активності. В сучасних умовах особлива увага приділяється розвитку малого бізнесу та його організації з бухгалтерської точки зору, адже він вважається більш гнучким та адаптивним до постійно зростаючих потреб внутрішніх та зовнішніх користувачів. Даний вид підприємництва сприяє підтримці здорового конкурентного середовища, він здатний розв'язати низку необхідних соціальних завдань та мобілізувати фінансові, виробничі ресурси. В Україні малі підприємства мають більший ризик банкрутства аніж великі компанії, що сприяє зростанню значення фінансового обліку для формування інформації щодо комплексного управління певними ланками підприємства.

Система бухгалтерського обліку перебуває в прямій залежності від методологічних основ діючого планування та базується на забезпеченні якісного управління діяльністю підприємств з боку держави. Облікова система, що склалася, повністю відповідала моделі функціонування планової економіки і була достатньо ефективною в тих умовах, але виявилася не пристосованою для відображення господарських фактів в нових умовах [3].

Особливості організації обліку на малих підприємствах залежать від:

– вибір системи оподаткування (підприємства, згідно із законодавством, незалежно від форм та розмірів господарювання, мають можливість обирати або загальну систему оподаткування, або спрощену систему, якщо будуть відповідати певним критеріям);

– вибір форми організації бухгалтерського обліку (існує чотири варіанти вибору суб'єктів ведення бухгалтерського обліку);

– вибір системи бухгалтерського обліку (в залежності від обсягів здійснюваної діяльності та вимог законодавства, суб'єктами малого підприємництва обирається загальна, спрощена та проста форма бухгалтерського обліку та складається на цій основі загальна, спрощена або проста фінансова звітність);

– використання плану рахунків (мають право вибирати як загальний, так і спрощений план рахунків бухгалтерського обліку, залежно від форми організації та обраної системи оподаткування);

– можливість ведення бухгалтерського обліку, не використовуючи план рахунків та принцип подвійного запису (характерно для суб'єктів мікропідприємства).

Отже, особливостями організації обліку суб'єктів малого бізнесу є наступні: вибір системи оподаткування; затвердження обраної форми бухгалтерського обліку в Наказі про облікову політику; використання для підтвердження здійснюваних господарських операцій певних первинних документів; відображення інформації у відповідних облікових регістрах – залежить від обраної форми бухгалтерського обліку; узагальнення інформації у фінансовій звітності [2].

Згідно Податковому кодексу України, суб'єкти малого підприємства застосовують два варіанти оподаткування: загальна система оподаткування та спрощена система оподаткування [6]. Переваги і недоліки кожної з систем оподаткування проаналізуємо за даними на рис. 1.

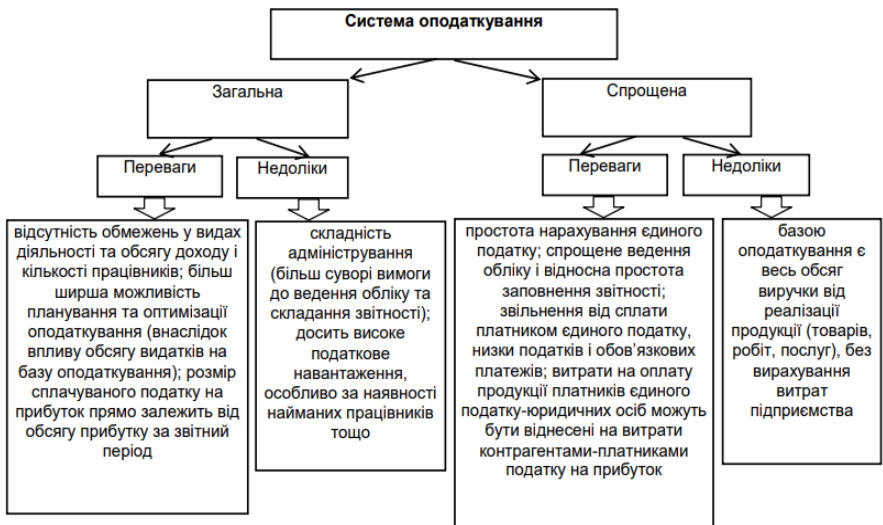

Рис. 1. Переваги та недоліки систем оподаткування [2]

Дискусійним залишається питання щодо організації обліку та умов оподаткування, які пов'язанні з критеріями віднесення до малих підприємств, адже у законодавчій базі різняться критерії за якими б можна було

класифікувати дані підприємства. Одним із головних питань щодо організації обліку малого підприємництва виступає визначення форми бухгалтерського обліку, адже кожною формою обліку передбачається об'єднання різноманітних видів облікових реєстрів, що мають забезпечувати оперативний контроль, своєчасність, повноту і достовірність узагальнення у бухгалтерському обліку всіх господарських операцій, що здійснюються.

Досліджуючи проблеми організації обліку на підприємствах малого бізнесу, вітчизняні науковці виділяють такі проблеми як неоднозначність і суперечливість чинної законодавчої бази; невизначеність податкового законодавства щодо малого бізнесу як специфічного сектору економіки; значні адміністративні бар'єри; складна система обліку та звітності; слабка підтримка системи фінансування й кредитування; відсутність чіткої системи в організації фінансово-економічного співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями щодо залучення інвестицій, кредитів, грантів, міжнародної технічної допомоги для розвитку малого підприємництва [3].

Ефективне управління малим підприємством передбачає використання різноманітної інформації, яка характеризує його фінансово-господарську діяльність і дає змогу спрогнозувати тенденції розвитку в майбутньому [1, с.29]. Важливою передумовою успішної діяльності малих підприємств є створення єдиної обліково-інформаційної системи, яка включатиме бухгалтерський, податковий, дані оперативно-технічного обліку, тобто забезпечуватиме реальне управління суб'єктом малого підприємництва [4].

Розробка єдиного стандарту обліку та звітності, де були б усунуті суперечності існуючих нормативних актів стала б наступним вагомим кроком спрощення і уніфікації обліку для підприємств у сфері малого бізнесу.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Белова І.М, Семенишена Н.М., Мельничук О. Генезис становлення облікової системи малих підприємств в Україні. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. № 1-2. С. 26–48
2. Dovbush A., Davydovska H. Features of the organization of the account at the enterprises of small business in ukraine. innovative economy. 2020. No. 5-6. P. 162–167. URL: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2020.5-6.21>
3. Городовий Н., Козуб М. Проблеми організації бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/17466/1/Kuzub%20365-367.pdf>.
4. Фенц У., Белова І. Організація бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу. Міжнародна науково–практична конференція. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38112/1/ФЕНЦ.pdf>.